

ผลการศึกษา

๑. ศึกษาต้นทุนของเงินทุนตามแหล่งที่มาของเงินทุน ๓ แหล่ง ดังนี้

ก. เงินฝาก (Deposits) คือ จำนวนเงินที่ประชาชนนำมาฝากไว้กับธนาคารพาณิชย์ เงินฝากนี้เป็นเงินทุนที่สำคัญที่สุดของธนาคารพาณิชย์ มีจำนวนประมาณร้อยละ ๗๕ ของเงินทุนทั้งสิ้น เงินฝากเป็นเงินทุนของธนาคารพาณิชย์ที่มีต้นทุนของเงินทุนต่ำที่สุด โดยมีอัตราเฉลี่ยร้อยละ ๕.๖๗ เมื่อศึกษาแยกกลุ่มธนาคารแล้ว ปรากฏว่า ธนาคารพาณิชย์จดทะเบียนในประเทศมีต้นทุนของเงินฝากสูงกว่าสาขาธนาคารต่างประเทศเล็กน้อย ทั้งนี้ เนื่องจากธนาคารพาณิชย์จดทะเบียนในประเทศมีเงินฝากประจำในอัตราที่สูงกว่า และโดยที่เงินฝากประจำมีอัตราดอกเบี้ยสูงกว่าเงินฝากประเภทอื่น จึงทำให้ต้นทุนของเงินฝากของธนาคารพาณิชย์จดทะเบียนในประเทศสูงไปด้วย และธนาคารพาณิชย์จดทะเบียนในประเทศมีอัตราส่วนการใช้เงินทุนจากเงินฝากประมาณร้อยละ ๗๔ ซึ่งสูงกว่าสาขาธนาคารต่างประเทศที่มีอัตราส่วนการใช้เงินทุนจากเงินฝากประมาณร้อยละ ๕๖ อัตราส่วนต้นทุนต่อหน่วยเงินฝากมีลักษณะเปลี่ยนแปลงเล็กน้อย เนื่องจากการควบคุมอัตราดอกเบี้ยเงินฝาก ยกเว้นในปี ๒๕๑๗ เมื่อมีการเพิ่มอัตราดอกเบี้ยเงินฝากขึ้นอีกร้อยละ ๑ เช่น เงินฝากประจำ ๑๒ เดือนขึ้นไปจากร้อยละ ๗ เป็นร้อยละ ๘ ซึ่งมีผลทำให้ต้นทุนของเงินฝากสูงขึ้น อย่างไรก็ตาม ภายหลังจากปี ๒๕๑๗ อัตราต้นทุนของเงินฝากกลับมีแนวโน้มลดลงเล็กน้อย เนื่องจากการขยายเงินฝากประเภทเพื่อเรียกเพิ่มขึ้นรวดเร็วตามภาวะการขยายบริการสาขาธนาคารพาณิชย์

ข. เงินกู้ยืม (Borrowings) ธนาคารพาณิชย์สามารถกู้ยืมเงินจากสถาบันการเงินอื่น เพื่อนำมาดำเนินงานหรือเพื่อใช้ในยามจำเป็น สถาบันการเงินอื่น ได้แก่ ธนาคารพาณิชย์อื่นและสถาบันการเงินอื่น ๆ ในประเทศ ธนาคารและสถาบันการเงินอื่นในต่างประเทศ และธนาคารแห่ง

ประเทศไทย โดยเฉลี่ยแล้วธนาคารพาณิชย์ใช้เงินทุนประเภทเงินกู้ยืมประมาณร้อยละ ๑๖ ของเงินทุนทั้งสิ้น ต้นทุนของเงินกู้ยืมมีอัตราสูงกว่าต้นทุนของเงินฝาก โดยมีอัตราเฉลี่ยร้อยละ ๑๐.๒๘ เมื่อศึกษาแยกกลุ่มธนาคารแล้ว ธนาคารพาณิชย์จดทะเบียนในประเทศมีต้นทุนของเงินกู้ยืมสูงกว่าของสาขาธนาคารต่างประเทศ คือ มีอัตราเฉลี่ยร้อยละ ๑๐.๕๗ ในขณะที่สาขาธนาคารต่างประเทศมีอัตราเฉลี่ยร้อยละ ๘.๔๘ ทั้งนี้ เนื่องจากแหล่งเงินกู้ส่วนใหญ่ของสาขาธนาคารต่างประเทศมาจากธนาคารในต่างประเทศ ซึ่งเป็นที่ทราบกันโดยทั่วไปว่า สาขาธนาคารต่างประเทศสามารถกู้ยืมเงินจากธนาคารต่างประเทศได้ในอัตราดอกเบี้ยที่ต่ำกว่าธนาคารพาณิชย์จดทะเบียนในประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้าเป็นการกู้ยืมจากสำนักงานใหญ่ เพราะเป็นการช่วยเหลือกันระหว่างสำนักงานใหญ่และสาขา

ค. เงินกองทุน (Capital Fund) ธนาคารพาณิชย์ทั้งสิ้นมีแหล่งเงินทุนจากเงินกองทุนประมาณร้อยละ ๕ ของเงินทุนทั้งสิ้น โดยมีอัตรากำไรต่อเงินกองทุนซึ่งอาจถือเสมือนเป็นต้นทุนของเงินกองทุนเฉลี่ยร้อยละ ๑๗.๕๕ เมื่อศึกษาแยกกลุ่มธนาคารแล้ว ปรากฏว่า ธนาคารพาณิชย์จดทะเบียนในประเทศมีต้นทุนของเงินกองทุนร้อยละ ๑๗.๕๑ สาขาธนาคารต่างประเทศมีต้นทุนของเงินกองทุนประมาณร้อยละ ๑๖.๖๑

ผลของการศึกษาต้นทุนของเงินกองทุน ซึ่งคำนวณโดยนำกำไรสุทธิหลังจากหักภาษีหารด้วยเงินกองทุน ซึ่งในแง่นี้ก็เช่นเดียวกับการคำนวณผลตอบแทนจากการลงทุนของผู้ถือหุ้น (Rate of Return on Equity) อัตราต้นทุนของเงินกองทุนที่คำนวณได้มีอัตราเฉลี่ยประมาณร้อยละ ๑๗ ซึ่งนับว่าไม่สูง แต่อย่างไรก็ดี ส่วนหนึ่งของเงินกองทุนได้แก่ กำไรที่มีได้จัดสรรให้แก่ผู้ถือหุ้น และธุรกิจธนาคารมีการสะสมกำไรเข้าเป็นสำรองในเงินกองทุนมาก ดังนั้น หากคำนวณอัตราส่วนกำไรสุทธิหลังจากหักภาษีต่อทุนชำระแล้ว จะปรากฏว่ามีอัตราเฉลี่ยถึงร้อยละ ๓๔.๕๘ ซึ่งเป็นอัตราที่ค่อนข้างสูง

๒. ศึกษาต้นทุนของเงินทุนของธนาคารพาณิชย์ทั้งสิ้น โดยวิธีถ่วงเฉลี่ยถ่วงน้ำหนัก (Weighted Average) เนื่องจากธนาคารพาณิชย์มีการใช้เงินทุนจากแหล่งต่าง ๆ ในอัตราส่วนที่แตกต่างกัน ในการคำนวณต้นทุนของเงินทุนทั้งสิ้น จึงใช้วิธีถ่วงเฉลี่ยถ่วงน้ำหนัก โดยให้ความสำคัญของเงินทุนทุกชนิด

เท่าเทียมกัน ปรากฏว่า ธนาคารพาณิชย์มีอัตราต้นทุนของเงินทุนทั้งสิ้นเฉลี่ยร้อยละ ๑๑.๑๘ ในขณะที่เดียวกันธนาคารพาณิชย์มีรายได้จากการนำเงินทุนนี้ไปให้กู้ยืมในอัตราเฉลี่ยร้อยละ ๗.๐๐ ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าธนาคารพาณิชย์มีการบวกส่วนเพิ่ม (Mark up) ในอัตราเฉลี่ยร้อยละ ๔.๑๘ ของต้นทุนของเงินทุน แต่อย่างไรก็ดี ส่วนต่างนี้ยังมิได้เป็นกำไรของการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์ เพราะยังมิได้หักค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานออก

การดำเนินกิจการย่อมมีค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน ถึงแม้ว่าค่าใช้จ่ายบางประเภทไม่ใช่ต้นทุนของเงินทุนแต่ก็เป็นต้นทุนของกิจการซึ่งมีผลต่อกำไรของกิจการ ดังนั้น การวิเคราะห์ต้นทุนทั้งสิ้นของธนาคารพาณิชย์ จึงแบ่งค่าใช้จ่ายออกเป็น ๒ ประเภทคือ

ก. ค่าใช้จ่ายของเงินทุนเพื่อใช้ดำเนินการ หมายถึง ต้นทุนของเงินฝากและต้นทุนของเงินกู้ยืม ส่วนต้นทุนของเงินกองทุนจะหมายถึง ผลตอบแทนที่ผู้นำเงินมาลงทุนในกิจการได้รับ จึงไม่ถือเป็นค่าใช้จ่ายของกิจการ

ข. ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน ได้แก่ เงินเดือน ค่าธรรมเนียม ค่าเสื่อมราคา เป็นต้น

ค่าใช้จ่ายทั้งสิ้นหรือต้นทุนทั้งสิ้นของธนาคารพาณิชย์จดทะเบียนในประเทศแบ่งออกเป็น ค่าใช้จ่ายเงินฝากเฉลี่ยร้อยละ ๔๔ ค่าใช้จ่ายเงินกู้ยืมเฉลี่ยร้อยละ ๑๑ ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานเฉลี่ยร้อยละ ๓๕ ส่วนสาขาธนาคารต่างประเทศมีค่าใช้จ่ายเงินฝากเฉลี่ยร้อยละ ๓๕ ค่าใช้จ่ายเงินกู้ยืมเฉลี่ยร้อยละ ๒๔ ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานเฉลี่ยร้อยละ ๔๑

เมื่อเปรียบเทียบค่าใช้จ่ายแต่ละประเภทต่อสินทรัพย์รวมแล้ว ปรากฏว่า ธนาคารพาณิชย์ทั้งสิ้นมีอัตราส่วนค่าใช้จ่ายเงินทุนต่อสินทรัพย์รวมเฉลี่ยร้อยละ ๕.๓๓ อัตราส่วนค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานต่อสินทรัพย์รวมเฉลี่ยร้อยละ ๒.๘๓ ดังนั้น ธนาคารพาณิชย์ทั้งสิ้นมีความสามารถในการนำสินทรัพย์จำนวน ๑๐๐ บาท ก่อให้เกิดรายได้ในรูปของกำไรเฉลี่ยร้อยละ ๑.๘๗

ตามที่กล่าวมาแล้วว่า ต้นทุนของเงินฝากนั้นต่ำกว่าต้นทุนของเงินกู้ยืม ดังนั้น ธนาคารพาณิชย์จึงพยายามเร่งรัดเพิ่มเงินทุนเพื่อใช้ในการดำเนินงานด้วยวิธีการระดมเงินฝาก ธนาคารพาณิชย์

เป็นสถาบันการเงินที่สามารถสร้างเงินฝากในระบบธนาคารพาณิชย์ด้วยตนเองได้ ความสามารถในการสร้างเงินฝากของธนาคารพาณิชย์นั้น ได้แสดงในแง่ของทฤษฎีในบทที่ ๔ และในแง่ของการวิเคราะห์ในบทที่ ๖ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าความสามารถในเชิงการสร้างเงินฝากของธนาคารพาณิชย์ดีขึ้นตามลำดับ ในระหว่างปี ๒๕๑๑ - ๒๕๒๐ ปีจจัยที่มีผลกระทบต่อกระบวนการสร้างเงินฝากเพื่อเป็นทุนใช้ในการสร้างเครดิต (Credit Creation) นั้น มีหลายประการดังนี้

๑. การดำรงสภาพคล่องของธนาคารพาณิชย์ (Liquidity) ธนาคารพาณิชย์ต้องพร้อมที่จะจ่ายเงินเมื่อผู้ฝากเรียกร้อง โดยปกติแล้วเป็นสิ่งจำเป็นที่ธนาคารพาณิชย์จะต้องกำหนดนโยบายเกี่ยวกับสินทรัพย์สภาพคล่องให้เหมาะสมและสามารถแสวงหาประโยชน์จากเงินฝากมากที่สุด ในทางปฏิบัติปรากฏว่าธนาคารพาณิชย์ทั้งระบบดำรงสภาพคล่องของกิจการโดยเฉลี่ยไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๒๐ ของเงินฝาก จากการที่ธนาคารพาณิชย์จำเป็นต้องดำรงสภาพคล่องของกิจการนี้เอง จึงทำให้ธนาคารพาณิชย์ไม่สามารถนำเงินฝากไปสร้างเงินให้กู้ยืมได้อย่างเต็มที่

๒. การให้สินเชื่อแก่เกษตรกร ซึ่งเป็นนโยบายอย่างหนึ่งของทางราชการที่จะเพิ่มรายได้ให้คนจนมากขึ้น จึงสนับสนุนให้ธนาคารพาณิชย์ให้สินเชื่อแก่เกษตรกร แต่การให้สินเชื่อดังกล่าวมีปัญหาและอุปสรรคอยู่หลายประการ ในด้านความยุ่งยาก ความเสี่ยง และการติดตามช่วยเหลือเกษตรกรให้ใช้สินเชื่อที่ได้รับให้เป็นประโยชน์ตามเทคนิคการปลูก การเก็บรักษา และการตลาดที่ถูกต้อง ซึ่งการใช้จ่ายเงินในส่วนนี้ไม่ได้ใช้เช็คสั่งจ่ายเข้าบัญชี เป็นการจ่ายเงินสดและจำนวนไม่มาก และโอกาสที่เงินเหล่านี้จะไหลเวียนกลับเข้าสู่ระบบธนาคารพาณิชย์ซึ่งเป็นผลให้เกิดการสร้างเงินฝากจึงมีน้อย

๓. ภาวะเศรษฐกิจของประเทศ นโยบายของรัฐ และนโยบายทางการเมือง ซึ่งมีผลโดยตรงต่อการขยายหรือลดเครดิตของธนาคารพาณิชย์ ธนาคารพาณิชย์มีความจำเป็นต้องสนองนโยบายของรัฐและนโยบายทางการเมือง จึงทำให้การขยายเครดิตและการสร้างเงินฝากไม่สามารถดำเนินการไปได้ราบรื่น นอกจากนี้แล้วในบางระยะเศรษฐกิจประสบปัญหาเงินเฟ้อทำให้การออมลดน้อยลง แต่มีการใช้จ่ายสูงขึ้น การรั่วไหลของเงินฝากออกต่างประเทศเพิ่มขึ้น ซึ่งทำให้ความสามารถในการสร้างเงินฝากลดน้อยลงด้วย

๔. นโยบายของผู้บริหารของธนาคารพาณิชย์ ธนาคารพาณิชย์แต่ละธนาคารย่อมมีนโยบายในการบริหารแตกต่างกัน แต่มีเป้าหมายหลักในการดำเนินงานเหมือนกัน นั่นคือ ต้องการผลกำไรสูงสุด ดังนั้น ถ้าธนาคารใดมีผู้บริหารที่ยึดหลักอนุรักษนิยม (Conservative) ย่อมจะมีผลทำให้การขยายเครดิตของธนาคารนั้นถูกจำกัดลง และความสามารถในการสร้างเงินฝากก็ถูกจำกัดไปด้วย

๕. การบริหารงานผิดพลาดของผู้บริหารงานธนาคารพาณิชย์ ข้อผิดพลาดที่เกิดขึ้นบ่อยก็คือ "หนี้สูญ" ซึ่งเมื่อเกิดหนี้สูญแล้ว ไม่เพียงแต่การสร้างเงินฝากจะถูกจำกัดเท่านั้น ยังจะเกิดผลเสียตามมา ได้แก่ ทำให้รายได้จากการดำเนินงานลดลง กำไรสุทธิลดลง และถ้าธนาคารพาณิชย์ใดมีหนี้สูญจำนวนมาก และในที่สุดอาจมีผลทำให้โอกาสในการขยายกิจการโดยการเปิดสาขาลดน้อยลงไป ซึ่งโอกาสที่จะระดมเงินฝากก็ลดลงไปอีกด้วย

สรุปและข้อเสนอแนะ

๑. การศึกษาถึงต้นทุนของเงินทุนเพื่อทราบว่า ในระยะ ๑๐ ปีที่ผ่านมา ธนาคารพาณิชย์ทั้งสี่มีการกำหนดอัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืม (Pricing) โดยการบวกส่วนเพิ่ม (mark up) จากต้นทุนของเงินทุนในอัตราร้อยละเท่าใด แนวการศึกษานี้มีประโยชน์ในการกำหนดอัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมมาก เนื่องจากต้นทุนของเงินทุนอาจถือได้ว่าเป็นต้นทุนแปรได้ (Variable Cost) ของกิจการธนาคารพาณิชย์ และค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานเป็นต้นทุนคงที่ คือ เป็นต้นทุนที่หลีกเลี่ยงไม่จ่ายไม่ได้ (Unavoidable-cost) ดังนั้น ในกรณีที่ภาวะธุรกิจขบเซา ความต้องการกู้ยืมเงินจากธนาคารพาณิชย์น้อย ธนาคารพาณิชย์อาจชักจูงให้ประชาชนมากู้ยืมเงินมากขึ้น โดยกำหนดอัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมให้ต่ำลง โดยส่วนต่างระหว่างต้นทุนของเงินทุนกับอัตราผลตอบแทนเงินกู้ยืม (spread) จะลดน้อยลงด้วย เพื่อกระตุ้นให้มีการกู้ยืมมาก เพื่อธนาคารพาณิชย์จะได้รายได้สูงขึ้น เนื่องจากปริมาณเงินให้กู้ยืมเพิ่มขึ้น และในกรณีที่ภาวะธุรกิจเฟื่องฟู โดยมีการกู้ยืมเงินจากธนาคารพาณิชย์มาก มีอัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมจะเพิ่มขึ้นสูง และในกรณีนี้ธนาคารพาณิชย์สามารถเพิ่มกำไรสุทธิของกิจการได้ โดยการปรับอัตราดอกเบี้ยให้กู้ยืมสูงขึ้น และปริมาณการให้กู้ยืมเงินก็เพิ่มขึ้นด้วย

๒. เมื่อพิจารณาถึงต้นทุนทั้งหมดของกิจการธนาคารพาณิชย์แล้ว จะเห็นได้ว่า ธนาคารพาณิชย์มีอัตรากำไรต่อสินทรัพย์รวมร้อยละ ๑.๘๗ ในขณะที่มีอัตราค่าใช้จ่ายทั้งสิ้นต่อสินทรัพย์รวม ๘.๑๖ ในกรณีนี้สรุปได้ว่าธนาคารพาณิชย์มีการบวกส่วนเพิ่ม (mark up) จากต้นทุนทั้งหมด เทียบกับสินทรัพย์รวมในอัตราร้อยละ ๑.๘๗ ดังนั้น ในการกำหนดอัตราคอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมโดยทั่วไปควรที่จะกำหนดในอัตราที่ไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๘.๑๖ ซึ่งเป็นอัตราส่วนของต้นทุนทั้งสิ้นต่อสินทรัพย์รวม ในกรณีที่มีความจำเป็นต้องกำหนดอัตราคอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมให้มีอัตราต่ำกว่านี้ ก็ไม่ควรให้มีอัตราต่ำกว่าร้อยละ ๗.๐๐ ซึ่งเป็นอัตราต้นทุนของเงินทุนทั้งสิ้น

๓. จากการศึกษาต้นทุนของเงินทุนนี้ ได้วิเคราะห์ให้เห็นแล้วว่า เงินฝากเป็นเงินทุนของธนาคารพาณิชย์ที่มีต้นทุนของเงินทุนต่ำที่สุด ดังนั้น จึงควรมีการส่งเสริมให้ธนาคารพาณิชย์ใช้เงินทุนในรูปของเงินฝากมากขึ้น เช่น มีการเพิ่มประเภทของเงินฝาก และอัตราคอกเบี้ยของเงินฝาก เนื่องจากปัจจุบันนี้เงินฝากส่วนใหญ่ของธนาคารพาณิชย์มักเป็นเงินฝากระยะสั้นมีกำหนดระยะเวลา ๑ ปี และมีอัตราคอกเบี้ยเงินฝากในอัตราสูงสุดไม่เกินร้อยละ ๘ ต่อปี ดังนั้น จึงควรมีการส่งเสริมให้ธนาคารพาณิชย์มีเงินฝากระยะยาวขึ้น โดยให้ธนาคารพาณิชย์สามารถจ่ายคอกเบี้ยเงินฝากที่มีกำหนดเวลาเกิน ๑ ปี สูงกว่าอัตราคอกเบี้ยเงินฝากประจำซึ่งมีอัตราร้อยละ ๘ ต่อปี แต่ทั้งนี้ต้องมีเงื่อนไขในการฝากที่แตกต่างไปจากเงินฝากประจำประเภท ๑ ปี เพื่อป้องกันการโอนบัญชีเงินฝากประจำ ๑ ปี ไปเป็นเงินฝากระยะยาวทั้งหมด อันเป็นการเพิ่มภาระค่าใช้จ่ายโดยไม่บังเกิดประโยชน์แก่ระบบการเงิน เพราะการเพิ่มภาระเช่นนั้น ในที่สุดธนาคารพาณิชย์อาจจะผลัดภาระไปยังผู้กู้ยืมเงินจากธนาคารพาณิชย์ การเพิ่มประเภทเงินฝากประจำที่มีกำหนดลอนคินระยะยาวกว่า ๑ ปี นั้น ยังเป็นการจูงใจให้ประชาชนนิยมฝากเงินระยะปานกลางหรือระยะยาวมากขึ้น ซึ่งจะเป็นผลดีต่อระบบเศรษฐกิจส่วนรวมอีกด้วย อีกวิธีหนึ่งที่อาจปรับปรุงก็คือ การกำหนดให้ธนาคารพาณิชย์มีโอกาสดปรับอัตราคอกเบี้ยเงินฝากได้บ้างตามภาวะการเงินและระดับราคาของสินค้า ซึ่งจะช่วยให้ธนาคารพาณิชย์สามารถระดมเงินฝากเพื่อใช้เป็นทุนในการดำเนินงานได้มากขึ้น การสร้างเงินฝากในระบบธนาคารก็จะดีขึ้นด้วย

การกำหนดอัตราดอกเบี้ยเงินฝากให้ยืดหยุ่นได้บ้างยังจะส่งเสริมให้ธนาคารพาณิชย์ปรับปรุงประสิทธิภาพการบริหารงานของตนตลอดเวลาอีกด้วย นอกจากนี้แล้ว ตามที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำลังพัฒนาตราสารธนาคารพาณิชย์ที่เรียกว่า ใบรับฝากชนิดเปลี่ยนมือได้ (Negotiable Certificate of Deposits) ยังจะเป็นช่องทางหนึ่งที่จะปรับอัตราดอกเบี้ยเงินฝากให้สูงขึ้น และให้เงินทุนในรูปแบบเงินฝากที่กำหนดฝากที่แน่นอน เพราะตราสารดังกล่าวมีเงื่อนไขที่ผู้ฝากจะเบิกถอนก่อนครบกำหนดไม่ได้ ซึ่งนอกจากจะให้ประโยชน์ในการระดมเงินฝากเข้าสู่ระบบธนาคารพาณิชย์แล้ว ยังจะช่วยให้ฐานะเงินทุน (fund base) ของธนาคารพาณิชย์มั่นคง เพื่อสนับสนุนการให้กู้ยืมประเภทมีกำหนดระยะเวลาชำระคืน (term loans) และในที่สุดจะช่วยพัฒนาระบบธนาคารพาณิชย์ในที่สุด

๔. จากการวิเคราะห์ต้นทุนของเงินฝากในบทที่ ๓ นั้น ต้นทุนของเงินฝากในปี ๒๕๑๗ มีอัตราสูงสุดถึงร้อยละ ๖.๖๔ ทั้งนี้เป็นผลเนื่องมาจากการเพิ่มอัตราดอกเบี้ยอีกร้อยละ ๑.๐ ในปีนั้น ในขณะที่เดียวกัน ในปี ๒๕๑๗ ธนาคารพาณิชย์มีอัตราส่วนค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานต่อสินทรัพย์ทั้งสิ้นมีอัตราร้อยละ ๒.๘๒ ต่อมาในปี ๒๕๑๘-๒๕๒๐ ต้นทุนของเงินฝากเริ่มมีแนวโน้มลดลงเป็นอัตราร้อยละ ๖.๔๕ ๖.๓๓ และ ๖.๒๕ ตามลำดับ เนื่องจากการขยายเงินฝากเพื่อเรียกเพิ่มขึ้น และขณะที่เดียวกันอัตราส่วนค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานต่อสินทรัพย์ทั้งสิ้น ตั้งแต่ปี ๒๕๑๘-๒๕๒๐ เริ่มมีอัตราลดลงเป็นร้อยละ ๒.๗๔ ๒.๖๕ และ ๒.๕๕ ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่าเมื่อธนาคารพาณิชย์มีการระดมต้นทุนของเงินฝากสูงขึ้นในปี ๒๕๑๗ นั้น ธนาคารพาณิชย์ก็พยายามปรับปรุงประสิทธิภาพในการดำเนินงานเพื่อให้ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานลดลงเป็นการชดเชยกับต้นทุนเงินฝากที่สูงขึ้น และยังมีการปรับปรุงขยายประเภทเงินฝากเพื่อเรียก ซึ่งเป็นเงินฝากประเภทที่มีต้นทุนต่ำที่สุดมากขึ้น ซึ่งก่อให้เกิดผลคือ ทำให้ต้นทุนของเงินฝากลดลง และโอกาสในการสร้างเงินฝากมีมากขึ้นด้วย ดังนั้น จึงกล่าวได้ว่า การเพิ่มอัตราดอกเบี้ยอีกร้อยละ ๑.๐ ในปี ๒๕๑๗ นั้น ในระยะสั้นมีผลทำให้ต้นทุนของเงินฝากเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ ๑.๐ แต่ในระยะยาวต่อมา ธนาคารพาณิชย์ก็สามารถลดภาระค่าใช้จ่ายทั้งด้านเงินฝากและการดำเนินงาน จนในที่สุด

ค่าใช้จ่ายทั้งสิ้นต่อสินทรัพย์ทั้งสิ้นได้ลดลง เรื่อยมาตามลำดับดังแสดงไว้ข้างต้น จึงแสดงให้เห็นว่า ธนาคารพาณิชย์ยังมีช่องทางปรับปรุงประสิทธิภาพการดำเนินงานเพื่อลดภาระค่าใช้จ่ายได้อยู่อีก

๕. การคำนวณต้นทุนของเงินกองทุนโดยนำกำไรสุทธิหลังจากหักภาษีหารด้วยเงินกองทุน ซึ่งในแง่นี้ก็เช่นเดียวกับการคำนวณผลตอบแทนจากการลงทุนของผู้ถือหุ้นนั่นเอง อัตราต้นทุนของเงินกองทุนอยู่ในอัตราเฉลี่ยประมาณร้อยละ ๑๗ ก็นับว่าไม่สูง แต่อย่างไรก็ดี ส่วนหนึ่งของเงินกองทุนได้แก่กำไรที่มิได้จัดสรรให้แก่ผู้ถือหุ้น หากคำนวณอัตราส่วนกำไรสุทธิหลังจากหักภาษีต่อทุนชำระแล้ว ซึ่งปรากฏว่าเท่ากับร้อยละ ๓๔.๕๘ ก็อาจนับว่าเป็นอัตราค่อนข้างสูง แต่อย่างไรก็ดี การควบคุมการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์มีหลักเกณฑ์ที่เข้มงวดและรัดกุมกว่ากิจการอื่น ๆ จึงทำให้กำไรอันเกิดจากกิจการนั้นต้องนำไปสะสมเป็นสำรองในเงินกองทุนเสียส่วนหนึ่งซึ่งมีจำนวนมาก โดยกำไรนั้นมิอาจนำไปใช้ปันผลให้แก่ผู้ถือหุ้นเสียหมด ส่วนหนึ่งของกำไรยังนำมาใช้เพื่อประโยชน์ในการขยายงานด้วย เพราะตามพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. ๒๕๐๕ เกี่ยวกับการให้กู้ยืมนั้น กำหนดไว้ว่าธนาคารพาณิชย์จะให้กู้ยืมหรือให้เครดิตได้ไม่เกิน ๑๑.๑ เท่าของเงินกองทุน หรือจะมีสินทรัพย์เสี่ยงเกินกว่าร้อยละ ๔ ของเงินกองทุนไม่ได้ และการให้กู้ยืมแก่ลูกหนี้รายใหญ่ถูกจำกัดไว้ไม่เกินร้อยละ ๒๕ ของเงินกองทุนเว้นแต่จะได้รับการผ่อนผัน ลักษณะนี้มีความแตกต่างไปจากธุรกิจและอุตสาหกรรมอื่น ๆ

๖. การสร้างเงินฝากของธนาคารพาณิชย์นั้น ถึงแม้ว่าจะมีข้อจำกัดอยู่หลายประการ ดังที่ศึกษามาแล้วในบทที่ ๕ และบทที่ ๖ แต่จากการที่ธนาคารพาณิชย์มีโอกาสดำเนินการมากขึ้น มีผลทำให้ธนาคารพาณิชย์สามารถระดมเงินฝากได้มากขึ้น และโครงสร้างของเงินฝากได้เปลี่ยนแปลงไป ประชาชนนิยมใช้เงินฝากประจำมากขึ้น ทำให้ธนาคารพาณิชย์มีเงินทุนในการหมุนเวียนมากขึ้นด้วย นอกจากนี้ อัตราหมุนเวียนของเงินฝาก (Rate of deposits turnover) ประเภทเงินฝากกระแสรายวันมีอัตราสูงขึ้น คือ ในปี ๒๕๑๑ มีอัตราร้อยละ ๔.๓๒ ได้เพิ่มขึ้นเป็นอัตราร้อยละ ๑๐.๕๔ ในปี ๒๕๒๐ ในขณะเดียวกัน ปริมาณเช็คที่ผ่านสำนักหักบัญชีในปี ๒๕๑๑ มีจำนวน ๘,๕๕๐,๒๘๔ ฉบับ จำนวนเงิน ๑๖๘,๗๔๐ ล้านบาท ได้เพิ่มขึ้นเป็นจำนวน ๒๑,๕๔๔,๖๔๓ ฉบับ

จำนวนเงิน ๔๕๒,๔๓๔ ล้านบาท ในปี ๒๕๒๐ ย่อมแสดงให้เห็นว่ามีการใช้เช็คในระบบธนาคารพาณิชย์มากขึ้น ซึ่งมีผลต่อการสร้างเงินฝากของธนาคารพาณิชย์โดยตรง เนื่องจากการสร้างเงินฝากของธนาคารพาณิชย์นั้น สามารถสร้างได้โดยการให้กู้ยืมตามวิธีเบิกเกินบัญชี

๗. เนื่องจากการศึกษาต้นทุนต่าง ๆ ของธนาคารพาณิชย์ มีข้อจำกัดเกี่ยวกับข้อมูล เนื่องจากข้อมูลที่ละเอียดนี้ไม่พึงเปิดเผย จึงได้ทำการศึกษาและวิเคราะห์ตามกลุ่มธนาคารดังที่ได้กล่าวมาแล้ว แต่การศึกษานี้ก็ได้ชี้แนะแนวทางที่ผู้สนใจจะได้ศึกษาริเคราะห์ให้ละเอียดลงไป นอกจากนี้ ในการศึกษาจะเกิดประโยชน์ต่อธนาคารพาณิชย์ทุกธนาคาร เนื่องจากข้อมูลที่ได้จากการศึกษานี้เป็นเสมือนตัวกลางเฉลี่ย (Mean) ของธนาคารพาณิชย์ ดังนั้น ถ้าธนาคารพาณิชย์ใดต้องการศึกษาข้อมูลในรายละเอียด ก็สามารถเปรียบเทียบฐานะต้นทุนของธนาคารตนเองกับตัวกลางเฉลี่ยนี้ และจะสะท้อนให้ธนาคารพาณิชย์นั้นได้ทราบฐานะการดำเนินงานของตนเองเมื่อเปรียบเทียบกับธนาคารพาณิชย์ของกลุ่มและของระบบ อันเป็นประโยชน์เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์นั้นได้